

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника

Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра правоохоронної діяльності

Кадук С. В.

ПРАВОВІ ТА НАУКОВІ ОСНОВИ
ЗБРОЄЗНАВСТВА

Методичні вказівки
для підготовки до лабораторних занять
здобувачів освіти денної форми навчання

Спеціальність 081 «Право»
Освітній рівень бакалавр

м. Івано-Франківськ – 2024

Затверджено на засіданні кафедри правоохоронної діяльності Навчально наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №1 від 02 вересня 2024 року).

Затверджено на засіданні науково-методичної ради Навчально-наукового Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №1 від 27 вересня 2024 року).

Рецензенти:

Кернякевич-Танасійчук Юлія Володимирівна

завідувач кафедри судочинства Навчально
наукового юридичного інституту
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника, доктор юридичних
наук, професор

Тимчишин Андрій Михайлович

завідувач кафедри права та гуманітарних
дисциплін Івано-Франківської філії відкритого
Міжнародного університету розвитку людини
«Україна», доктор юридичних наук, професор

Кадук С. В. Правові та наукові основи зброєзнавства. Методичні вказівки для підготовки до лабораторних занять для здобувачів освіти денної форми навчання (ОР «Бакалавр»). Івано-Франківськ: Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально – наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до семінарських занять з навчальної дисципліни за вільним вибором здобувача освіти “Правові та наукові основи зброєзнавства”, а також для підготовки до здачі іспиту. У методичних вказівках викладені: завдання до лабораторно-практичних занять, які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку до занять, переліки питань, які виносяться на обговорення на заняття, контрольних питань для перевірки знань, теми індивідуальних виступів. До кожної теми поданий перелік літератури та нормативно-правових актів станом на 28 серпня 2024 року.

Методичні вказівки призначені для здобувачів освіти, аспірантів, викладачів.

© Кадук С.В., 2024

© ПНУ імені Василя Стефаника, 2024

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Семінарські (практичні заняття).....	5
Заняття 1.....	5
Заняття 2.....	6
Заняття 3.....	8
Заняття 4.....	9
Заняття 5.....	11
Заняття 6.....	13
Заняття 7.....	15
Рекомендована література.....	18

Передмова

Протиправне застосування вогнепальної зброї є небезпечне, може мати тяжкі наслідки для життя та здоров'я людей і створює загрозу одночасного завдання тілесних ушкоджень багатьом особам.

Вогнепальна та холодна зброя може бути засобом вчинення злочину, і в цьому разі постає потреба у виявленні всіх обставин кримінальної справи, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї. Ці завдання розв'язуються тільки за допомогою спеціальних знань із судового зброєзнавства-галузі криміналістичної техніки яка вивчає ручну вогнепальну зброю та сліди її застосування, боеприпаси а також холодну зброю для одержання доказової інформації. Судове зброєзнавство (судову балістику) застосовують у сфері діяльності органів дізнання, досудового провадження, прокуратури та суду для боротьби зі злочинністю.

Знання судової балістики та її практичне застосування дає слідчому змогу одержувати докази про використання вогнепальної зброї під час вчинення злочину.

Мета вивчення навчальної дисципліни за вільним вибором студента отримання знань про будову, конструктивні особливості та дослідження вогнепальної і холодної зброї, а також боеприпасів, вибухових речовин і слідів їх застосування.

Засвоєння відповідних теоретичних положень, щодо особливостей правового регулювання обігу зброї, боеприпасів та вибухових речовин в Україні.

В основу навчальної дисципліни за вільним вибором здобувача освіти покладені принципи інтегральності і системності юридичних знань, міжпредметного зв'язку сучасної юридичної науки, які сприяють виявленню основних напрямків засвоєння теоретичного, нормативного та спеціального матеріалу, формуванню у студентів відповідних до фахового спрямування навичок і вмінь.

Форми навчання: лекційні, лабораторні заняття, самостійна робота, складання процесуальних документів.

Засоби навчання: опрацювання рекомендованої юридичної літератури і підручників, навчальних посібників, монографій, нормативно-правових актів та лабораторно-технічних засобів.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

ТЕМА 1. Поняття зброєзнавства, як часткове вчення криміналістики.

Методичні вказівки: при вивченні цієї теми необхідно звернути увагу на сучасний стан законодавчого забезпечення обігу вогнепальної зброї, боєприпасів та вибухових речовин в Україні.

Питання для вивчення:

1. Поняття та предмет криміналістичного зброєзнавства.
2. Система криміналістичного зброєзнавства.
3. Об'єкти досліджень зброєзнавства.
4. Сучасний стан законодавчого забезпечення обігу вогнепальної зброї в Україні

Питання для самоконтролю:

1. Вкажіть історіографічні та теоретичні основи зброєзнавства.
2. Визначте етапи становлення та розвитку галузі криміналістичного зброєзнавства.
3. Визначте пріоритетні напрямки та наукові основи розвитку зброєзнавства.

Теми рефератів:

1. Методологія зброєзнавства.
2. Поняття балістики та зброєзнавства.

Рекомендована література:

1. Тіщенко В. В. Криміналістика: навч. посіб. Одеса: Юридика, 2022. 236 с.
2. Копча В. В., Копча Н.В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навч. посіб. Одеса: Гельветика, 2022. 286 с.
3. Пясковський В. В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: Право, 2020. 752 с.
4. Степанюк Р.П., Гусєва В.О., Кікінчук В.В. Криміналістика: Криміналістична техніка: навч. посіб./ за ред. Р.П. Гусєва. Харків: Харків. нац. ун-т внутрішніх справ, 2023. 384 с.
5. Пясковський В.В., Черноус Ю.М., Самодін А.В. Криміналістика : підручник / за ред. В. В. Пясковського. Харків : Право, 2020. 752 с.

- 6.Сабадаш В.П., Ларкін М.О. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 228 с.
- 7.Тетарчук І.В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 200 с.
- 8.Удовенко Ж.В. Криміналістика: конспект лекцій. Київ: ЦУЛ, 2020. 320 с.
- 9.Гула Л.Ф. Крижановський А.С. Практикум з криміналістики: методика розслідування окремих видів злочинів. Київ: Новік-прінт, 2021. 533 с.
- 10.Біленчук П.Д., А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство:навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее 2опе", 2003. 384с.
11. П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство:навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее2опе», 2004. 336 с.

ТЕМА 2.Поняття, характеристика та класифікація вогнепальної зброї.

Методичні вказівки: при вивченні цієї теми необхідно звернути увагу на особливості технології виробництва вогнепальної та холодної зброї, кваліфікації об'єкта за ознаками збройності, критерії класифікації вогнепальної та холодної зброї.

Питання для вивчення:

1. Поняття вогнепальної зброї та її будова.
2. Класифікація вогнепальної зброї.
3. Загальні відомості про виготовлення вогнепальної зброї

Питання для самоконтролю:

1. Визначте поняття гладкостовольної мисливської зброї та її класифікацію;
2. За якими критеріями класифікується нарізна вогнепальна зброя;
3. Які особливості будови атипової вогнепальної зброї;

Теми рефератів:

1. Порівняльний аналіз понять зброї.
2. Мова і термінологія зброєзнавства.

Рекомендована література:

- 1.Тіщенко В. В. Криміналістика: навч. посіб. Одеса: Юридика, 2022. 236 с.
- 2.Копча В. В., Копча Н.В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навч. посіб. Одеса: Гельветика, 2022. 286 с.
- 3.Пясковський В. В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: Право, 2020. 752 с.
- 4.Степанюк Р.П., Гусева В.О., Кікінчук В.В. Криміналістика: Криміналістична техніка: навч. посіб./ за ред. Р.П. Гусева. Харків: Харків. нац. ун-т внутрішніх справ, 2023. 384 с.
- 5.Пясковський В.В., Черноус Ю.М., Самодін А.В. Криміналістика : підручник / за ред. В. В. Пясковського. Харків : Право, 2020. 752 с.
- 6.Сабадаш В.П., Ларкін М.О. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 228 с.
- 7.Тетарчук І.В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 200 с.
- 8.Удовенко Ж.В. Криміналістика: конспект лекцій. Київ: ЦУЛ, 2020. 320 с.
- 9.Гула Л.Ф. Крижановський А.С. Практикум з криміналістики: методика розслідування окремих видів злочинів. Київ: Новік-прінт, 2021. 533 с.
- 10.Біленчук П.Д., А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство:навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее2опе", 2003. 384с.
11. П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство:навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее2опе», 2004. 336 с.

ТЕМА 3.Криміналістична характеристика механізму пострілу та утворення слідів пострілу.

Методичні вказівки: при вивченні цієї теми необхідно звернути увагу на особливості взаємодії окремих деталей зброї і механізму утворення слідів на кулях, гільзах та механізму утворення кульових (ранєвих) пошкоджень на різноманітних об'єктах.

Питання для вивчення:

- 1.Сліди вогнепальної зброї.
2. Механізм утворення слідів на гільзі і кулі під час стрільби із нарізної вогнепальної зброї.
- 3.Механізм утворення слідів на гільзах і різних снарядах під час стрільби із гладкоствольної вогнепальної зброї.
- 4.Основи методики дослідження вогнепальної зброї та слідів пострілу.

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте суть не ідентифікаційного дослідження вогнестрільної зброї;
2. Що лежить в основі дослідження набоїв;
3. Які завдання діагностики у зброєзнавстві;
4. Які питання в зброєзнавстві вирішує ситуативний вид дослідження.

Теми рефератів:

- 1.Мисливські набої їх характеристика.
- 2.Набої для нарізної зброї.

Рекомендована література

- 1.Тіщенко В. В. Криміналістика: навч. посіб. Одеса: Юридика, 2022. 236 с.
- 2.Копча В. В., Копча Н.В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навч. посіб. Одеса: Гельветика, 2022. 286 с.
- 3.Пясковський В. В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: Право, 2020. 752 с.
- 4.Степанюк Р.П., Гусєва В.О., Кікінчук В.В. Криміналістика: Криміналістична техніка: навч. посіб./ за ред. Р.П. Гусєва. Харків: Харків. нац. ун-т внутрішніх справ, 2023. 384 с.
- 5.Пясковський В.В., Черноус Ю.М., Самодін А.В. Криміналістика : підручник / за ред. В. В. Пясковського. Харків : Право, 2020. 752 с.

- 6.Сабадаш В.П., Ларкін М.О. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 228 с.
- 7.Тетарчук І.В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 200 с.
- 8.Удовенко Ж.В. Криміналістика: конспект лекцій. Київ: ЦУЛ, 2020. 320 с.
- 9.Гула Л.Ф. Крижановський А.С. Практикум з криміналістики: методика розслідування окремих видів злочинів. Київ: Новік-прінт, 2021. 533 с.
- 10.Біленчук П.Д., А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство:навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Веє2опе", 2003. 384с.
11. П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство:навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Веє2опе», 2004. 336 с.

ТЕМА 4.Поняття, кваліфікація та дослідження боєприпасів вогнепальної зброї.

Методичні вказівки: при вивченні цієї теми необхідно звернути увагу на поняття унітарного набою для нарізної, гладкоствольної та спеціальної бойової гладкоствольної зброї.

Питання для вивчення:

1. Будова та різновиди унітарного набою для нарізної зброї.
2. Будова та різновиди унітарного набою для гладкоствольної зброї різного призначення.
3. Будова і різновиди унітарного патрона бойової та спеціальної гладкоствольної вогнепальної зброї

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть розмірні характеристики шроту;
2. Яка повинна бути кількість бездимного пороху «Сокіл» для набою 12 калібру;
3. Який порядок підготовки набою до стрільби;
4. Перелічіть види пороху та їх характеристика.

Теми рефератів:

1. Гільза як носій інформації
2. Куля як носій інформації

Рекомендована література:

- 1.Тіщенко В. В. Криміналістика: навч. посіб. Одеса: Юридика, 2022. 236 с.
- 2.Копча В. В., Копча Н.В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навч. посіб. Одеса: Гельветика, 2022. 286 с.
- 3.Пясковський В. В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: Право, 2020. 752 с.
- 4.Степанюк Р.П., Гусева В.О., Кікінчук В.В. Криміналістика: Криміналістична техніка: навч. посіб./ за ред. Р.П. Гусева. Харків: Харків. нац. ун-т внутрішніх справ, 2023. 384 с.
- 5.Пясковський В.В., Черноус Ю.М., Самодін А.В. Криміналістика : підручник / за ред. В. В. Пясковського. Харків : Право, 2020. 752 с.
- 6.Сабадаш В.П., Ларкін М.О. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 228 с.
- 7.Тетарчук І.В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 200 с.
- 8.Удовенко Ж.В. Криміналістика: конспект лекцій. Київ: ЦУЛ, 2020. 320 с.
- 9.Гула Л.Ф. Крижановський А.С. Практикум з криміналістики: методика розслідування окремих видів злочинів. Київ: Новік-прінт, 2021. 533 с.
- 10.Біленчук П.Д., А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство:навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее 2опе», 2003. 384с.
11. П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство:навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее2опе», 2004. 336 с.

ТЕМА 5. Криміналістичне дослідження вибухових речовин.

Методичні вказівки: при вивченні цієї теми необхідно звернути увагу на поняття та принципи дії вибухових речовин та їх класифікація.

Питання для вивчення:

- 1.Поняття та класифікація вибухових речовин.
2. Криміналістична характеристика вибухових речовин.

3. Особливості призначення вибухо- технічних експертиз.

Питання для самоконтролю:

1. Вкажіть перелік питань які виносяться на вирішення вибухо- технічної експертизи;
2. Які особливості маркування вибухових речовин;
3. Назвіть види вибухових речовин;
4. Які фактори бризантних вибухових речовин .

Теми рефератів:

1. Тротил, його характеристика;
2. Гексоген та його характеристика.

Рекомендована література:

1. Тіщенко В. В. Криміналістика: навч. посіб. Одеса: Юридика, 2022. 236 с.
2. Копча В. В., Копча Н.В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навч. посіб. Одеса: Гельветика, 2022. 286 с.
3. Пясковський В. В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: Право, 2020. 752 с.
4. Степанюк Р.П., Гусєва В.О., Кікінчук В.В. Криміналістика: Криміналістична техніка: навч. посіб./ за ред. Р.П. Гусєва. Харків: Харків. нац. ун-т внутрішніх справ, 2023. 384 с.
5. Пясковський В.В., Черноус Ю.М., Самодін А.В. Криміналістика : підручник / за ред. В. В. Пясковського. Харків : Право, 2020. 752 с.
6. Сабадаш В.П., Ларкін М.О. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 228 с.
7. Тетарчук І.В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 200 с.
8. Удовенко Ж.В. Криміналістика: конспект лекцій. Київ: ЦУЛ, 2020. 320 с.
9. Гула Л.Ф. Крижановський А.С. Практикум з криміналістики: методика розслідування окремих видів злочинів. Київ: Новік-прінт, 2021. 533 с.
10. Біленчук П.Д., А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство: навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее2опе», 2003. 384с.
11. П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство: навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее2опе», 2004. 336 с.

ТЕМА 6. Криміналістичне дослідження холодної зброї

Методичні вказівки: при вивченні цієї теми необхідно звернути увагу на поняття клинкова холодна зброя, холодна зброя ударно-дроблячої дії, метальна холодна зброя, холодна зброя з опосередкованим застосуванням м'язової сили людини.

Питання для вивчення:

1. Поняття холодної зброї та її кваліфікація.
2. Будова клинкової холодної зброї, найменування окремих частин та їх призначення.
3. Перероблена холодна зброя.
4. Холодна зброя ударно-дроблячої дії.
5. Маскована і комбінована холодна зброя.

Питання для самоконтролю:

1. Які правові підстави визначення холодної зброї;
2. Назвіть об'єкти дослідження холодної зброї;
3. Визначте перелік питань які ставляться перед експертизою холодної зброї.

Теми рефератів:

1. Колюча холодна зброя, її будова.
2. Класифікація ударно - дроблячої зброї.

Рекомендована література:

1. Тіщенко В. В. Криміналістика: навч. посіб. Одеса: Юридика, 2022. 236 с.
2. Копча В. В., Копча Н.В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навч. посіб. Одеса: Гельветика, 2022. 286 с.
3. Пясковський В. В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: Право, 2020. 752 с.
4. Степанюк Р.П., Гусева В.О., Кікінчук В.В. Криміналістика: Криміналістична техніка: навч. посіб./ за ред. Р.П. Гусева. Харків: Харків. нац. ун-т внутрішніх справ, 2023. 384 с.

5. Пясковський В.В., Черноус Ю.М., Самодін А.В. Криміналістика : підручник / за ред. В. В. Пясковського. Харків : Право, 2020. 752 с.
6. Сабадаш В.П., Ларкін М.О. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 228 с.
7. Тетарчук І.В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 200 с.
8. Удовенко Ж.В. Криміналістика: конспект лекцій. Київ: ЦУЛ, 2020. 320 с.
9. Гула Л.Ф., Крижановський А.С. Практикум з криміналістики: методика розслідування окремих видів злочинів. Київ: Новік-прінт, 2021. 533 с.
10. Біленчук П.Д., А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство: навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее2опе», 2003. 384с.
11. П.Д. Біленчук, А.В. Кофанов, О.Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство: навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее2опе», 2004. 336 с.

ТЕМА 7. Огляд зброї на місці події, підготовка і направлення на судово-балістичну експертизу речових доказів

Методичні вказівки: при вивченні цієї теми необхідно звернути увагу на характерні особливості пошкоджень утворених в результаті застосування вогнепальної та холодної зброї, порядок та послідовність виявлення, фіксації, вилучення й упакування різноманітної слідової інформації під час огляду зброї і боеприпасів на місці події.

Питання для вивчення:

1. Огляд зброї на місці події.
2. Огляд гільз і куль нарізної вогнепальної зброї на місці події.
3. Огляд дроби, картечі, куль гладкоствольної зброї на місці події.
4. Огляд слідів застосування вогнепальної зброї на предметах – перешкодах.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте загальну характеристику дослідження вогнепальної зброї.
2. Який порядок та правила огляду вогнепальної і холодної зброї на місці пригоди?
3. Назвіть види фіксації і порядок направлення на судово-зброєзнавчу експертизу речових доказів.

Теми рефератів:

1. Загальні засади огляду зброї
2. Методика фіксації зброї.

Рекомендована література:

1. Тіщенко В. В. Криміналістика: навч. посіб. Одеса: Юридика, 2022. 236 с.
2. Копча В. В., Копча Н. В. Криміналістична техніка, тактика і методика: навч. посіб. Одеса: Гельветика, 2022. 286 с.
3. Пясковський В. В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: Право, 2020. 752 с.
4. Степанюк Р. П., Гусєва В. О., Кікінчук В. В. Криміналістика: Криміналістична техніка: навч. посіб./ за ред. Р. П. Гусєва. Харків: Харків. нац. ун-т внутрішніх справ, 2023. 384 с.
5. Пясковський В. В., Черноус Ю. М., Самодін А. В. Криміналістика : підручник / за ред. В. В. Пясковського. Харків : Право, 2020. 752 с.
6. Сабадаш В. П., Ларкін М. О. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 228 с.
7. Тетарчук І. В. Криміналістика: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2022. 200 с.
8. Удовенко Ж. В. Криміналістика: конспект лекцій. Київ: ЦУЛ, 2020. 320 с.
9. Гула Л. Ф. Крижановський А. С. Практикум з криміналістики: методика розслідування окремих видів злочинів. Київ: Новік-прінт, 2021. 533 с.
10. Біленчук П. Д., А. В. Кофанов, О. Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство: навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее2опе», 2003. 384 с.
11. П. Д. Біленчук, А. В. Кофанов, О. Ф. Сулява. Балістика: криміналістичне вогнестрільне зброєзнавство: навч. посіб. Київ: міжнародна агенція «Вее2опе», 2004. 336 с.

